

Huvudman

Vingåkers kommun
kommun@vingaker.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Marmorbyns skola F-6 i Vingåkers kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 21 december 2022

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Vingåkers kommun att senast **den 8 januari 2024** ha vidtagit nedan angiven åtgärd avseende brist rörande undervisning av legitimerade och behöriga lärare. Den vidtagna åtgärden ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Vingåkers kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Vingåkers kommun ska vidta följande åtgärd

Undervisning av behöriga och legitimerade lärare

1. Se till att undervisningen i så stor utsträckning som möjligt bedrivs av lärare som är legitimerade och behöriga för den undervisning de bedriver. (2 kap. 13, 17-18 §§ skollagen)

Om ärendet

Skolinspektionen har hösten 2022 genomfört en tillsyn av Marmorbyns skola i Vingåkers kommun. Tillsynen omfattade bestämmelser gällande undervisning och stöd, trygghet och studiero samt bedömning och betygssättning.

Skolinspektionen beslutade den 21 december 2022 att förelägga Vingåkers kommun att senast den 27 mars 2023 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande garanterad undervisningstid och särskilt stöd. Vidare tilldelade Skolinspektionen Vingåkers kommun en anmärkning rörande språkval.

Skolinspektionen beslutade även att förelägga Vingåkers kommun att senast den 11 augusti 2023 vidta åtgärder för att avhjälpa brist rörande undervisning av legitimerade och behöriga lärare.

Vingåkers kommun inkom den 24 mars 2023 med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet och anmärkningen samt kompletterande uppgifter den 17, 18 och 24 april 2023. Skolinspektionen beslutade den 2 maj 2023 att avsluta ärendet i de delar som avsåg garanterad undervisningstid, särskilt stöd och språkval.

Den 17 augusti 2023 inkom Vingåkers kommun med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet gällande undervisning av legitimerade och behöriga lärare.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Vingåkers kommun har följt föreläggandet i den del som avser undervisning av legitimerade och behöriga lärare och om påtalad brist har avhjälpats.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Eleverna ges undervisning av legitimerade och behöriga lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen uppger i sin redovisning att den pedagogiska organisationen av utbildningen på skolan utgår från styrdokumentens krav på att undervisningen ska bedrivas av legitimerade och behöriga lärare. Rekrytering av legitimerade och behöriga lärare har initierats och genomförts inför läsåret 2023/2024. Vidare uppger

huvudmannen att i den undervisning där skolan ännu inte har en behörig lärare att tillgå, bedrivs undervisningen av en lärare eller förskollärare som av rektorn bedöms vara lämpliga att bedriva undervisningen, dels utifrån pågående behörighetsgivande vidareutbildningar, dels erfarenhetsmässigt utifrån tidigare undervisning. De kompletterande utbildningar flera lärare genomför vid universitet/högskolor kommer enligt rektorn att vartefter resultera i en ökad behörighet. Utifrån pågående och avslutade utbildningar och dessutom utifrån undervisningserfarenhet har ansökan om att öka med behörigheter skickats till Skolverket. Av huvudmannens redovisning framgår också att lärare som ännu inte har behörighet i de ämnen de undervisar får ytterligare stöd i form av handledning av lärare med behörighet, bland annat av skolans förstelärare.

Av inkommen lärarförteckning framgår att en av tretton lärare saknar lärarlegitimation samt att fyra av tretton undervisande lärare saknar behörighet för undervisning som de bedriver. Exempelvis bedrivs undervisning i årskurs 1 i ämnena matematik, engelska, teknik samt samhällsorienterande ämnen av lärare som inte är behörig att undervisa i dessa ämnen. I årskurs 2 bedrivs all undervisning i ämnena matematik, teknik, bild, engelska samt natur- och samhällsorienterande ämnen av lärare som saknar behörighet i dessa ämnen. För eleverna i årskurs 3 bedrivs ingen undervisning av legitimerade och behöriga lärare. Av dokumentstudier framgår vidare att det är möjligt att med befintliga lärare på skolan ändra tjänstefördelningen så att de i större utsträckning undervisar i ämnen som de är behöriga i. Exempelvis framgår att det finns lärare som är behöriga att undervisa i svenska, engelska och naturorienterande ämnen i årskurs 1-3, men som i stället undervisar i ämnen som de inte är behöriga i.

Rättslig reglering

Enligt skollagen får endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning bedriva undervisningen. (2 kap. 13 § skollagen)

Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare, bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska

1. vara lämplig att bedriva undervisningen, och
2. i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. (2 kap. 18 § skollagen)

I förarbetena till skollagen (prop. 2019/10:165 s. 261 f.) betonas att läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevernas resultat. Studier visar att lärares ämneskompetens och didaktiska kompetens är avgörande för att eleverna ska nå goda resultat. Det är därför problematiskt att en stor del av undervisningen i det svenska skolväsendet bedrivs av personer som saknar utbildning för den undervisning de bedriver, helt eller delvis. Utöver de generella lärarkompetenserna ska lärare också ha

en specifik kompetens för olika skolformer, verksamheter, årskurser och ämnen. Det är nödvändigt eftersom barn, ungdomar och vuxna i olika åldrar och på olika utbildningsnivåer kräver olika slag av undervisning. För att utbildningen och undervisningen ska hålla hög kvalitet ska huvudmännen använda lärares kompetens på rätt sätt i undervisningen. Rektorn som leder och samordnar det pedagogiska arbetet inom sitt verksamhetsområde, har ansvar för att planera verksamheten på ett sådant sätt att lärare och förskollärare används för sådan undervisning som läraren eller förskolläraren har utbildning för.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att skolan fortfarande brister i att erbjuda eleverna en undervisning som bedrivs av legitimerade och behöriga lärare. Tillsynen visar att organiseringen av utbildningen i årskurs 1-3 inte utgår från styrdokumentens krav på att undervisningen ska bedrivas av legitimerade och behöriga lärare. Organiseringen av undervisningen på lågstadiet är densamma som vid tillsynsbesöket, det vill säga ett klassläraresystem som innebär att lärarna undervisar i sina klasser oavsett behörighet. Detta innebär till exempel att ingen elev på lågstadiet får undervisning i matematik, engelska och samhällsorienterande ämnen av behörig lärare. Att skolan och huvudmannen inte åtgärdat denna brist, trots att det finns behöriga lärare på skolan, finner Skolinspektionen anmärkningsvärt. Som framgår ovan av förarbetena till skollagen är såväl lärarens ämneskunskaper som ämnesdidaktiska kunskaper kopplade till olika årskurser och skolformer - utöver den generella lärarkompetensen - avgörande för elevernas resultat. Skolinspektionens utredning visar att eleverna skulle få undervisning av behöriga lärare i fler ämnen om undervisningen istället organiserades utifrån lärarnas behörigheter. Att rektorn uppger att dessa obehöriga lärare bedöms vara lämpliga att bedriva undervisningen, dels utifrån pågående behörighetsgivande vidareutbildningar, dels erfarenhetsmässigt utifrån tidigare undervisning kan inte anses utgöra särskilda skäl för att frångå kravet på legitimation och behörighet, och påverkar således inte Skolinspektionens bedömning.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Vingåkers kommuns verksamhet vid Marmorbyns skola uppfyller fortfarande inte författningarnas krav vad gäller att undervisningen bedrivs av behöriga och legitimerade lärare. Det finns därför skäl att på nytt förelägga Vingåkers kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

 Hans-Göran Arvidsson

Beslutsfattare
Signerat av: Hans-Göran Arvidsson

 Anna Åhman Lundberg

Föredragande
Signerat av: Anna Åhman Lundberg